

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Netočna in nejasna primera.

V »Kmetem listu« je objavil posl. Pucelj uvodnik o hrvatsko - demokratiški koaliciji. Svoj uvodnik zaključuje s to primero: »Vsak ostane pri svojem.« (To je SKS in SDS ostaneta še naprej samostojni stranki. Op. uredn.) »le kakor bi se po domače reklo: vsak svoj par konj smo skupaj napregli, zato da bomo lažje orali, da bo brazda globočja in pridelek boljši. Vsak pa bo še naprej skrbel za svoje konje.«

Kakor nam je žal, moramo vendarle ugotoviti, da primera ne drži, oziroma da je ponesrečena. Razumemo, da more biti iz gotovega stališča v faktičnem oziru boljše, če v Beogradu nastopate HSS in SDS skupno, če ne slabša svoje akcije proti vladi z medsebojnim bojem. Toda v Sloveniji je slučaj bistveno drugačen in tu je skupno oranje nemogoče.

Lepo se sliši, da bo brazda bolj globoka in pridelek boljši, če bodo plug vlekli kar štirje konji. Toda še mnogo bolj gotovo je, da bo iz oranja esdeesarjev na stal čisto drug pridelek, kakor pa če bi orala SKS. Vsaj v enem oziru je to čisto gotovo. Prapor SKS je čist in neomadeževan, kako pa je s praporom od SDS? In kje je le eno dejstvo, da je ona stara SDS bila in da imamo sedaj opravlja z neko novo? Ali so mar nastopili novi voditelji SDS? Ali mar ne vodijo stranko isti ljudje kot nekdanji? Kdo je bil čital o njih očitni izpovedi in piki, da bi jih sedaj kar naenkrat drugače sodili? Od kdaj je naletela na ta argument SKS?

Pa je še neka važnejša stvar. Je že res, da vlečejo štirje konji več kakor pa vlečeta dva. Toda le pod enim pogojem, če je voznik štirivpreznega voza neprilicno boljši voznik kot oni dvovpreznega. Kje pa je tisti novi voznik?

In najvažnejše vprašanje? Če sta vpregla SKS in SDS svoje konje skupaj, kdo pa bo tisti, ki bo imel vajeti v rokah. Samo ta pa odločuje, kam bo šel voz. Ali pa ima SKS le najmanjšo garancijo, da bo imela na vajeti v rokah? Nas bi to izredno veselilo, ker potem bi znali, da bi se pod poštenim praporom SKS res moglo združiti vse, kar je sito brezplodnega in škodljivega boja med liberalstvom in klerikalstvom in potem bi mogli pričakovati, da vlada v Sloveniji ona gospodarska politika, ki je prepotrebna ne samo našemu gospodarstvu, temveč osobito slovenskemu kmetu.

Toda glejmo stvari realno, kakršne so. Na eni strani mogočen tisk SDS in njen dobro plačan strankarski aparat, na drugi strani pošteni slovenski kmet. Res je, da ima ta kmet zdravo misel, da pa je SDS brez vsake ideje in da je dejansko kapituliral pred SKS. Toda kaj, če je SDS kapituliral le navidezno, kaj če je kapitulirala le zato, da bodo pozabljeni njeni grehi in da bo potem še lažje delovala.

Vsa naloga slovenske politike je bila v tem, da dobimo tretjo nevtralnno skupino, ki bi mogla polagoma izravnati strankarska nasprotja, ki so izvirala iz podedovanega boja med klerikalstvom in liberalstvom, da bi tako prišli do enotne slovenske politike. Kajti jasno je, da v Beogradu ne bomo nič dosegli, dokler bomo tam nastopali le kot liberalci in klerikalci, mesto da nastopamo kot Slovenci. Ta visoka naloga je pripadala SKS in po njej slovenskemu kmetu. Kdo pa bo sedaj vršil to nalogo? Ali je res usoda Slovencev, da morajo iz Avstrije podedovani boj voditi do onemoglosti?

Moralo bi biti tako, kakor pravi g. Pucelj, da bo vsak skrbel za svoje konje. Ali naj nam ne zameri, če rečemo, da se zelo bojimo, da bo od skupne vprege z esdeesarskim konjem, njegov silno mršav, esdeesarski pa lepo okrogel.

Proračun železniškega ministrstva sprejet.

Beograd, 14. januarja. Včeraj popoldne ob 5. se je v finančnem odboru nadaljevala razprava o proračunu prometnega ministrstva. Najprej je govoril poslanec Košutić in opisoval zlorabe v prometnem ministrstvu. Obsojal je finančnega ministra, da se kot nestrokovnjak meša v proračune drugih ministrstev. Spravil je to tako daleč, da je sam prometni minister moral priznati, da je njegov proračun nerealen in fiktiven.

Košutić govori nato o zagrebški promogovni aferi, ki so jo hoteli pomečkati. — Zahteva depolitizacijo uradništva, ki naj dobi popolno svobodo. — Govori proti dragemu pisarniškem osebju, ko na progah ni niti najpotrebnejšega osebja. — Za pomorstvo se ni sploh nič skrbelo. Graja visoke pristojbine, ki jih morajo plačevati tiste ladje, ki prihajajo v naša pristanišča.

Dr. Pasarić poudarja, da je bila v prečanskih krajih prej dobra administracija. Takoj po ujedinjenju pa je bila prva skrb Beograda, da se ta administracija poruši. Strokovnjaki in ljudje, ki so poznali administracijo, so bili pregnani. Na njih mesta pa so prišli taki, ki niso imeli nobene sposobnosti. Prišli so nestrokovnjaki, da so pregnali strokovnjake. Majhno je bilo število Hrvatov in Slovencev, ki bi bili ves ta čas prišli za direktorje generalnih direkcij. Imamo primere, ko je bil generalni direktor zagrebške direkcije čisto korekten uradnik-Hrvat. Sedaj pa je nameščen kot privatni uradnik. To je najboljša ilustracija današnjega režima. Govornik se bavi s plačami uradništva in kritizira postopek vlade. — Govori o našem pomorstvu in protestira proti temu, da je morala ladjedelnica v Kraljeviči prenehati z delom. Ko je bil prometni minister v Kraljeviči, je obljubljal, da bo zastavil ves svoj vpliv za to, da se ladjedelnica povzdigne na tisto višino, ki ji gre. Toda nekaj mesecev za tem je ladjedelnica zaležala v tako stanje, da bo morala priti na boben.

Poslanec Šutej govori o razmerah v Bosni in Hercegovini.

Naslednji govornik Jurij Demetrović graja finančnega ministra, da je predložil nerealen proračun. Omenja slučaj Balkanske banke, kateri država noče plačati svojega dolga, radi česar tudi banka ne more izplačati svojih dolžnikov in vlagateljev.

Prometni minister Milosavljević odgovarja na vse pripombe prejšnjih govornikov. Njegov govor je trajal eno uro in bil jako izčrpen, tako da je v marsičem zadovoljil tudi člane opozicije.

Najprvo se dotakne opombe glede komercializacije železnice in pravi, da bi zaradi zboljšanja prometa bilo na vsak način potrebno, izvesti komercializacijo. Ni pa hotel, da bi se o tem prej izdala odločitev, predno se ne čuje mnenje strokovnjakov. Strinja se s pripombo, da bi bilo najprej treba izvršiti komercializacijo in šele potem predložiti proračun. Na očitke, da je bilo povečano stvarno področje generalne direkcije v Beogradu, zato pa zmanjšanje področje oblastnih direkcij, je odgovoril minister, da ni imel namena povečati administracijo v Beogradu. Storil je to zato, ker posamezni direkcijam niso potrebni vsi oddelki, jih imajo. On je mnenja, da morajo biti na čelu direkcij inženjerji, ker se oni na to najbolj razumejo. Kar se tiče

Nevarna je pot s SDS in zlasti z neprečiščeno SDS, ko vladajo v njej še vedno mojstri gotovih metod. Parkrat je to SKS že spoznala, ali mora to spoznati še enkrat?

nabave premoga, misli, da se je sistem, ki ga je uvedel, izkazal kot prav dober. Na ta način se prihrani vsak mesec 3 do 4 milijoni dinarjev. O spiskih pri beograjski direkciji bo takoj odredil preiskavo. — Minister navaja, da je dal krajem, ki so trpeli zaradi elementarnih neizgod veliko število vagonov na razpolago za prevoz gradbenega materiala, ker je hotel na ta način ublažiti krizo.

Glede zagrebačke premogovne afere pravi, da je on ne zavlada. Nanj so o priliki, ko se je izdala odločitev o nabavi premoga, pritiskali in ga celo tožili pri predsedniku vlade. Toda on ni odnehal in misli, da je prav storil.

Na očitke, da je le majhno število uradnikov Hrvatov, mora izjaviti, da ga nikdar ne vodijo plemenski oziri.

Glede nabavljanja materiala pravi minister, da ni vedel, da je treba za vsako nabavo priti v Beograd. Zato bo odredil, da se bodo vršile dražbe pri tistih direkcijah, za katere se bodo vršile nabave. — Vprašanje železniških restavracij je prav nesrečno vprašanje. Bilo bi najboljšje, da bi se stvar uredila tako, kakor je v Avstriji urejena. Toda ovira je zopet zakon o državnem računovodstvu, ki zahteva, da se morajo restavracije oddati tistim, ki največ nudijo. (Vmes poseže Pavle Radić: »Zagrebska restavracija stane 1.200.000 dinarjev.« Šutej: »Preje se je šlo v zagrebško restavracijo kakor v kavarno. Poglejte pa sedaj!«) Milosavljević pa izjavlja, da bo v tem vprašanju napravil vse, da se bo to vprašanje rešilo tako, kakor je treba.

Kar se tiče cirilice, je minister že izdal naredbo, da se bodo karte tiskale v taki tiskarni, ki ima tudi latinico. Minister končno prosi finančni odbor, naj sprejme njegov proračun.

Finančni odbor je prešel nato na glasovanje in je glasoval najprej o predlogu dr. Žerjava, da se proračun prometnega ministrstva toliko časa odgodi, da bo izvršena komercializacija železnice. Ta predlog je bil odklonjen. Nato se je glasovalo o proračunu ter je bil proračun z večino glasov sprejet. — Naslednja seja bo danes dopoldne ob 10. Na dnevnem redu je proračun ministrstva za socialno politiko.

UČINKOVIT PROTEST HRVATSKIH GOSPODARSKIH KROGOV PROTI PREOBDAČENJU.

Zagreb, 14. januarja. Včeraj dopoldne okrog 11. je bil velik protestni shod gospodarskih krogov proti nameravam uvedbi visokih davkov. Od 11. do 12. so vsi gospodarski krogi izvedli pravo stavko. Zaprte so bile vse trgovine in delavnice. Celo vozovi na ulicah so se ustavili za celo uro. Imeli so s seboj napise: V znak protesta proti previsokim davkom ustavljamo od 11.—12. vsako delo. — Velikega protestnega shoda se je udeležilo okrog 10.000 zborovalcev. Govorili so razni zastopniki prvih gospodarskih organizacij.

POGAJANJA ZA POSOJILJO BODO ZAKLJUČENA ŠELE V FEBRUARJU.

Beograd, 14. januarja. Finančni minister dr. Bogdan Marković je poslal predsedniku vlade Vukičeviću poročilo o pogajanjih za sklenitev posojila. Marković se pogaja z angleškimi finančnimi skupinam. Posojilo bo znašalo 5 milijard Din. Pogajanja bodo še dolgo trajala in — kakor se misli ne bodo pred februarjem končana. Glede na to bi se finančni minister ne vrnil pred polovico februarja v Beograd.

Nov atentat makedonstvu-juščih.

Skoplje, 14. januarja. Ko je stopil včeraj na ulico pravni referent Prelić, ki je vodil preiskavo proti makedonskim študentom, je stopila k njemu neka dama in oddala nanj tri strele. Atentatorica je hotela na to pobegniti. Ker se ji to ni posrečilo, je ustrelila sebe v prsa. Smrtno zadeta je izjavila, da je morala izvršiti atentat, ker ji je tako ukazal centralni makedonski odbor.

Atentarka, 25-letna Mara Bujeva iz južne Srbije je podlegla rani. Prelićevo stanje pa je brezupno.

SEJA GLAVNEGA ODBORA DEMOKRATSKE STRANKE.

Beograd, 14. januarja. Včeraj popoldne je glavni odbor demokratske stranke nadaljeval svoje delo.

Za bližnji kongres demokratske stranke je bil važen sestanek med dr. Marinkovićem in Vukičevićem, ki se je vršil včeraj opoldne. Kakor smo doznali od dobro poučene strani, je Vukičević prosil Marinkovića, naj ga obvesti o razpoloženju, ki vlada v demokratskem glavnem odboru. Trde, da je Vukičević sporočil Marinkoviću, da bo takoj podal ostavko, če bi bila na demokratskem kongresu sprejeta resolucija, ki ne bi bila v skladu s principi današnje vlade. Kakor trdi, je Vukičević izrazil Marinkoviću tudi svoje nerazpoloženje nad načinom, kako se sedaj v glavnem odboru demokratske stranke dela in kake izjave se na sejah dajejo. Vukičević pričakuje od Marinkovića, da bo na kongresu svoje stranke branil dosedanje koalicijske kot edino mogočo kombinacijo. Trde celo, da je Marinković obljubil Vukičeviću, da si bo, če bi na demokratskem kongresu sprejeta resolucija nasprotovala stališču, ki ga zastopa Marinković pustil odprto vprašanje, ali naj v tem slučaju razcepi Demokratski klub ali pa naj — kakor se je včeraj v Demokratskem klubu naglašalo — poda svojo ostavko in ostavko svojih tovarišev. Ti so baje že pripravljeni na to za slučaj, da bi resolucija demokratskega kongresa ne bila ugodna za današnjo vlado.

Nekateri radikali so včeraj širili vesti, da bo Vukičević v najkrajšem času začel delati na to, da se današnja koalicijska razširi tudi na kmečko-demokratsko koalicijsko. To da bi se zgodilo zato, ker smo v jubilejnim letu ujedinjenja in bi bilo potrebno, da bi bile pri proslavah, ki se bodo zaradi tega praznovala, v vladi zastopane vse stranke.

SEJA VLADE.

Beograd, 14. januarja. Sinoči od 5. do 9. se je vršila plenarna seja vlade. Dr. Spaho je poročal vladi o delu finančnega odbora. Nato se je govorilo o izvršitvi zakona o kmečkih kreditih. Pravosodni minister je obvestil vlado o sklepih sekcije zakonodajnega odbora glede zakona o sodnikih. Končna odločitev v tem vprašanju bo padla, kadar se izračuna finančni efekt, ki bi ga izzvale predlagane določbe zakonskega načrta. — Del seje je bil posvečen tudi vprašanju javne varnosti v Južni Srbiji. Vlada v tem vprašanju ni do zdaj še nič končnoveljavnega sklenila. Po včerajšnjem atentatu pa je vlada pripravljena, da se v tem vprašanju odloči. Podan je bil predlog, da se v južni Srbiji proglasi izjemno stanje.

V NEDELJO ŽREBANJE NOVINARSKA LOTERIJE.

Sarajevo, 14. januarja. V nedeljo dopoldne se bo v mestni posvetovalnici na svečan način začelo žrebanje novinarske loterije.

Davčna politika in hrvaški gospodarski krogi.

VELIKO PROTESTNO ZBOROVANJE V ZAGREBU. — ZA GOSPODARSKE INTERESE PREČANOV, A PROTI RADIĆ - PRIBIČEVIĆEVIM SELJAŠKI DEMOKRACIJI. — NAUK ZA SLOVENIJO.

Včeraj so imeli v Zagrebu hrvaški gospodarski krogi svoj dan. V veliki dvorani industrijskega oddelka v prostorih zagrebskega velesejma je na tisoče hrvaških obrtnikov, trgovcev in industrijskih glasno protestiralo proti davčni neenakosti, ki tare hrvaške gospodarske kroge ravno tako kakor Slovenijo ali Vojvodino.

Agitacija za to zborovanje je bila ogromna, ne samo v Zagrebu, ampak po celem Hrvaškem. Zagrebski listi, ki so vsi več ali manj odvisni od naklonjenosti hrvaških gospodarskih krogov, so že več dni priobčevali ognjevitke članke proti davčni neenakosti in v nemškem jeziku pisani »Morgenblatt« je zagrozil celo z davčnim bojkotom z besedami: »Zagrebski gospodarski krogi z vso odločnostjo soglašajo v tem, da bodo vsako plačevanje davkov vstavili, če pojde tako naprej! Včerajšnji protestni shod hrvaških gospodarskih krogov v Zagrebu, pa ni zanimiv le kot protestni shod, ampak ima tudi zelo zanimivo politično ozadje.

Pred kakimi dvema tedni so javili listi Radić - Pribičevićeve seljaške demokracije, da se bo vršilo v Zagrebu v dnevih 21., 22. in 23. t. m. veliko skupno zborovanje SDS in HSS, združeno z velikimi manifestacijami za novo seljaško - demokracijo. Zadnja, a tudi najpomembnejša manifestacija naj bi bilo zborovanje hrvaških gospodarskih organizacij, kar bi seveda sijal in političen pomen tistih dni moralo silno dvigniti, kajti hrvaški kapital je končno le sila, s katero je treba nekoliko računati.

Pokazalo pa se je kmalu, da se hrvaški gospodarski krogi ne dajo izrabljati za golo štafeto za — Pribičevića, namreč za tistega Pribičevića, ki je s svojimi centralističnimi političnimi metodami tudi hrvaško gospodarstvo silovito zadel in ga oškodoval za milijarde hrvaškega premoženja. Hrvaškemu kapitalu se mora priznati, brez ozira na to, v čevljarah rokah se nahaja, da zna biti hrvaški, že v svojem lastnem interesu, in zato zagrebske banke, zagrebski obrtniki in trgovci nikoli ne morejo in ne bodo mogli verjeti, da bi mogel biti pravi čuvár in zastopnik hrvaških političnih in gospodarskih interesov ravno tisti Svetozar Pribičević, ki je leta in leta Hrvatov politično in gospodarsko le davil in gnjavil. Kar je Pribičević s svojo politiko Hrvatom škodoval, morebiti lahko pozabijo oni politiki, ki nimajo z gospodarstvom nobene zveze, nikdar pa ne morejo pozabiti na Pribičevića oni, ki so morali čutiti pogubne posledice njegove politike na svojih žepih. To spoznanje je dovedlo hrvaške gospodarske kroge do tega, da so kljub svoji odpornosti proti beogradskim gospodarskim metodam in pri vseh svojih simpatijah za

»prečansko fronto« odločno odklonili svoje sodelovanje za »seljaško demokracijo«, kakršno si zamišlja Sv. Pribičević in ki v stvari ni nič drugega kakor peskus dosedanjih centralizem utrditi na ta način, da se ga opominja in svari pred prevelikimi napakami na prečanski račun, a nikjer ne zahteva sankcij, da se take metode enkrat za vselej prenehajo in preprečijo. Zato so povabilo za sodelovanje na manifestacijah za seljaško demokracijo, t. j. za Svetozarja Pribičevića odločno odklonili in so zborovali včeraj sami na svoj račun.

Ta korak hrvaških gospodarskih krogov je na vsak način velikega političnega pomena. Dokazuje namreč, da so hrvaški gospodarski krogi takoj jasno spregledali Pribičevićovo špekulacijo s seljaško demokracijo, s katero bi se rad politično rehabilitiral in na katere račun bi zopet rad lovil volilne kroglice na Hrvaškem, drugič pa so dokazali praktično, da sta se Radić in Pribičević krvavo zmotila, ko sta vsak svoje pri zadnjih volitvah dobljene glasove enostavno sešela in na podlagi dobljene vsote izračunala, koliko mandatov mora dobiti seljaška demokracija pri prihodnjih volitvah.

Samostojen nastop hrvaških gospodarskih krogov, ki tudi v politiki nekaj pomenijo, je dokazal, da se volilcev ne da seštevati kakor fižol ali krompir, ki so ga lahko vseprek nameče v eno vrečo, ampak da je tudi med volilci še vedno dovolj mislečih ljudi, ki ne slede svojim voditeljem kar na slepo čez drn in strn. To resnico utegne doživeti in izkusiti tudi Radić, kajti silno verjetno je, da tudi njemu ne bodo sledili njegovi kmetje brez-pogojno v boj za politično rešitev Sv. Pribičevića, čegar batine so še do danes niso začele na hrvaških kmetih hrbtili.

Špekulacijo na neumnost ljudi, ki jo poskuša izvesti Sv. Pribičević na Hrvaškem z geslom o seljaški demokraciji, bi radi poskusili tudi njegovi oprode v Sloveniji in sicer popolnoma na isti način. Tudi v Sloveniji bi se polomljena SDS radi igrala »seljaško demokracijo« pod firmo prečanske fronte, ki je seveda nekaj čisto drugega. Prvi poskusi so že tukaj. Upamo pa, da se bo špekulacija SDS, da se vsede Slovincem in zlasti slovenski inteligenci in slovenskim gospodarskim krogom še enkrat za vrat, ravno tako temeljito izjalovila kakor se je na Hrvaškem. Ali je mogoča velika ironija, kakor predstavljati si znano kličo v SDS kot prvobornateljico za slovenske interese, katere je ta gospoda vedno prezirala? Tudi slovenski volilci niso tako bedasti, da bi se dali seštevati kakor fižol ali krompir in se dali pobasati v esdeasarski žakelj, ne da bi prej sami izpregovorili svojo odločno besedo.

Politične vesti.

Demarša Male antante v Budapešti. Naše zunanjo ministristvo je naročilo v zvezi s poročilom naših poslanikov v Budapešti, Dunaju, Varšavi in Rimu in po že doseženem sporazumu z zunanjimi ministristvi v Pragi in Bukarešti našemu odpravniku poslov v Budapešti, g. Ivi Vukotiću, da nastopi skupno z rumunskim in češkoslovaškim zastopnikom v Budapešti pri madjarski vladi zaradi tihotapstva orožja iz Italije v Madjarsko. Poslaniki držav Male antante bodo pri tem opozorili madjarsko vlado na poslednje dogodke, ki pomenijo flagrantno kršitev mirovnih določil. Obenem bodo zahtevali zastopniki Male antante, da podvzame madjarska vlada potrebne korake, da se v bodoče onemogoči tako in slični dogodki, do katerih Mala antanta ne bi mogla ostati ravnodušna, temveč bi morala podvzeti najskrajnejše mere v zaščito teritorialnega statusa

quo-a v osrednji Evropi, ki temelji na mirovnih dogovorih, katere niso podpisali samo zastopniki držav Male antante, temveč tudi Madjarske.

Malá antanta intervenira tudi pri Zvezi narodov. Istočasno z naročilom demarše pri madjarski vladi je naložilo naše zunanje ministristvo tudi glavnemu delegatu kraljevine SHS pri Zvezi narodov, g. Kostu Fotiču, da obenem z glavnima delegatoma češkoslovaške republike in kraljevine Rumunije obvesti glavno tajništvo Zveze narodov o tihotapljenju orožja iz Italije na Madjarsko in da informira Zvezo narodov o vsem poteku te afera, ki pomeni kršitev mirovnih dogovorov in ki preti s težkimi zapetljaji. Stalni delegati Male antante bodo zahtevali, da podvzame Zveza narodov o tem koraku potrebne mere, ker je prišlo vprašanje madjarske razorožitve po odpravi mednarodne

vojne kontrole nad Madjarsko v pristojnost Zveze narodov. Kdaj bosta izvršeni obe demarši bodo določili zastopniki držav Male antante v dogovoru s svojimi zunanjimi ministristri ter pri tem upostavili vse tehnične okoliščine. Če ni bil ta korak izvršen že včeraj, potem bo danes sigurno storjen.

Ostra kritika železniškega ministristva. Včeraj dopoldne je finančni odbor nadaljeval razpravo o proračunu železniškega ministristva. Kot prvi je govoril zemljoradnik Vujić, ki je zelo ostro napadal delovanje železniškega ministristva. Sedanji železniški ministrist general Milosavljević je ravno tako razočaral, kakor je razočaral gospodarske ljudi finančni ministrist. Javnost je pričakovala, da bo kot tako hvaljeni strokovnjak napravil red, s svojimi drakoničnimi odredbami pa je naredil še večjo zmešnjavo. Kadar nina železniško osebje zadosti hrane in obleke, tudi disciplina ne more pomagati. Čudno je le, da sploh še funkcionirajo naše železnice. Zalostno dejstvo je tudi, da morajo še sedaj stanovati nekateri železničarji v vagonih. Vujić je odločno proti komercializaciji železnice, kakor si jo predstavlja železniški ministrist. Napačno je tudi, da hoče uvesti ministrist Milosavljević čim večjo centralizacijo. Nato graja govornik železniško upravo, ki je tako slaba, da so samo pri nas železnice pasivne. Poslanec Vujić je nato obdolžil železniškega ministrista, da je zagrešil korupcijo s tem, da je nastavil svojega brata in ga po 20 dneh upokojil, samo da mu je na ta način priskrbel pokojnino. (Na ta očitek je izjavil ministrist Milosavljević, da bo nanj odgovoril koncem debate. Ostro zamerja posl. Vujić železniškemu ministristu tudi to, da je vstopil v radikalni klub. S tem, da je postal sokriv vseh grehov radikalne stranke. Končno je grajal posl. Vujić še nameravani povišek železniških tarif in izjavil, da bo glasoval proti proračunu. — Za Vujićem je govoril Pavle Radić. Stanje naših železnice je vedno slabše. Predvsem pa je veliko zlo vsled zlorab pri železniških dobavah. Znano pa je tudi, da je v železniškem ministristvu polno korupcije. Centralizacija železniških dobav korupcijo samo še pospešuje. Druga velika hiba železniške uprave je v njenem partizanstvu, ki se vedno bolj širi. Razmere se pod sedanjim železniškim ministristvom niso izboljšale in se tudi ne morejo, ker je postal železniški ministrist radikal, a ravno radikal najbolj uvajajo partizanstvo v železniško ministristvo. Glasoval bo zato proti proračunu železniškega ministrista. Po Radićevem govoru je bila seja prekinjena in se je popoldne nadaljevala.

Afera dr. Kežmana likvidirana. — Seja predsedstva Hr. seljaškega kluba. V sredo se je vršila seja Hr. seljaškega kluba, na kateri je bilo sklenjeno: Lastnik in izdajatelj »Narodnega Valca« je klub nar. poslancev HSS. List vodi in nadzira trojica poslancev in sicer Grga Hečimović, Ljubomir Meštrović in Ivan Grandja. Afera Kežmana se likvidira in se javi vsem organizacijam, da ta afera ne obstoji več in da se naj z njo ne bavijo. Dr. Kežmanu se prizna pravica, da odgovori na članke v »Narodnem Valcu« in »Domu«. Na njegova izvajanja pa se ne bo več reagiralo. Do likvidacije vse afera je prišlo, ker je dr. Kežman izjavil, da ni imel niti direktno niti indirektno kakršnokoli zveze z akcijo Vukičevića, da razpisi HSS. Nadalje je izjavil dr. Kežman, da ni dal on nobenih informacij novinarjem o vsej stvari in zato ne bi smelo predsedništvo kluba njegaa napasti niti ga pustiti napadati po listih, dokler je bil še član kluba.

Nemška vest o namerah Mussolinija glede zbliznanja z Vatikanom. V zanimivem članku »Fašizem in katolicizem« piše »D. Bayerische Kurir«, da se italijanski katoliki popolnoma strinjajo s fašističnimi metodami dela, ker smatrajo, da je bil fašizem rešitev za Italijo. Poleg tega odobravajo italijanski katoliki stremljenje fašistov, da dvignejo avtoriteto cerkve. Mussolini vztraja na tem, da sklene sporazum z Vatikanom in na

Zavezniški reparacijski agent v Nemčiji Gilbert Parker poroča v Washingtonu o svojem delu. Izjavil je, da je treba ugotoviti celokupni zenssek nemškega dolga in da Nemčija brez kontrole odplačuje. Ta predlog je posledica ameriškega in angleškega vpliva. Anglija dela na to, da bi bili vojni doglovi čim preje likvidirani in da bi prišlo do francosko-nemškega gospodarskega sporazuma. Amerika hoče imeti v Evropi proste roke za plasiranje kapitala. Parker Gilbert se je že vrnil v Evropo.

tem deluje tudi sedanji papež. Italijanska duhovščina podpira fašističev režim in znatno prispeva k razčiščenju situacije v prilog fašizma. Vsled tega je »Bayerischer Kurir« prepričan, da bo Mussolini še letos iznenadil svet z odpravo spora med cerkvijo in državo, ker bo na kompromisen način priznal papežu vse pravice suverena. »Bayerischer Kurir« pozdravlja to akcijo Mussolinija, vendar pa ne skriva bojazni, da bi mogla izgubiti katoliška cerkev vsled sporazuma med Vatikanom in italijansko vlado na svoji univerzalnosti, ker bi mogel nastati utis, ko da je katoliška cerkev postala ekspozitura fašističevske politike.

Italijanske kolonialne zahteve. Po mnenju italijanskih krogov bi bilo za Italijo rešeno kolonialno vprašanje pod temi pogoji: 1. Italiji se prizna zadosti veliko zaledno deželo Tripolisa. 2. Italija dobi direktno zvezo med Tripolisom in Čadskim jezerom ter tu popolno svobodo in 3. Italija dobi interesno cono v Kamerunu.

Kompromis v nemškem prosvetnem zakonu. Po dolgotrajnih pogajanjih je bil končno dosežen sporazum o novem šolskem zakonu. Vrhovnim organom cerkve bo dovoljeno, da kontrolirajo verski pouk v šolah, do čim krajevnim duhovnikom to ne bo dovoljeno. S tem so odpravljene glavne difference in še ostala nesoglasja so tako malenkostne narave, da bo novi šolski zakon od nemškega parlamenta sigurno sprejet.

Pred poljsko-litovskimi pogajanjmi. Se ta teden se prično v poljskem zunanem ministristvu priprave za bližnja poljsko-litavska pogajanja. Na dnevnem redu so vsa ona vprašanja, ki jih smatra poljska vlada za nujna. Obenem je zahtevala poljska vlada, da določi litavska vlada najkasneje tekem prihodnjega dneva kraj in čas pogajanj. Oboje naj sporoči litavska vlada preko v Kovnu akreditiranega poslanika Poljski prijateljske države. Trde, da misli Voldemaras preložiti Moskvo kot mesto pogajanj.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

V mengiški šoli so nas že takoj spočetka začeli mučiti z nemščino; vendar pa me je učenje veselilo in uspeh prvega leta je bil izvrsten. Zato sta takratni učitelj Fran Dolenjec — pisal se je Dollenz — in kaplan Ignacij Tavčar prigovarjala starišem, naj me pošljejo v Ljubljano; kaplan Tavčar je celo obljubil malo mesečno podporo. Dasi težko, odločila sta se roditelja vendar za to in v jeseni, ko je ostro pihal veter preko poljan, peljal me je nekega dne oče v Ljubljano, kjer mi je že preje bil najel v Peharčevi hiši v Studentovski ulici stanovanje. Stanoval sem z več drugimi — večjimi in manjšimi — dijaki skupaj in postelja mi je bila odkazana v pritličju večje postelje, na kateri je spal odrasčen študent. Izpod te se je namreč vsak večer potegnul predal, v katerem je bila zame postlano.

Došlega s kmetov so me bili drugi že prebrisani dijaki zelo veseli ter so mislili, da bodo lahko iz mene norce brili, kolikor se jim bo ljubilo; a posrečilo se jim je samo enkrat. V adventu je bilo in v Senklavžu so bile vsak večer nemške litanije. Gospodinja nam je ukazala, da moramo hoditi nanje. Predno sem šel prvič v cerkev, so me poučili moji sostanovalci, da se mora na litanijah odgovarjati z »Britle bruse«, češ, da je to po nemški ravno toliko, kakor »Za nas Boga prosie«. Gledal sem jih debelo in nisem jim verjel; ko sem pa prišel v cerkev in sem na lastna ušesa slišal — vsaj zdelo se mi je — da ljudje res tako odgovarjajo, spustil sem se tudi jaz v glasno odgovarjanje. Moji spremljevalci iz stanovanja so se že v cerkvi muzali; ko smo pa iz cerkve prišli, so se mi smejali, da bi se bili skorajpo cesti prekucevali. Sedaj sem

še le videl, kako so me potegnili in od tega časa sem bil previdnejši ter sem se obnašal tako, da so takoj spoznali, da se ne dam več vleči za nos.

Sicer sem pa v njihovih očeh na prav poseben način pridobil veljavo. Dečki normalke — kakor se je takrat osnovna šola imenovala — so imeli navado, da so v svojo zabavo skakali čez one kamne, ki stoje pred senklavško cerkvijo. Rekli so temu: skakati čez lemenatarje. Kmalu po mojem prihodu zvabijo nekoč proti večeru tudi mene s sabo. Gledal sem jih rado vedno in začudeno, a k skakanju se kljub vsemu prigovarjanju nisem mogel odločiti. Eden mojih so- učencev, doma iz moravske župnije, ki je bil že takoj od prvega razreda v Ljubljani, je bil najsmelejši.

On je zaporedoma preskočil vse kamne od župnišča do škofije. Ko smo se od teh akrobatskih produkcij vračali domov, silil je oni učenec, ki je tudi v Peharčevi hiši, a pri neki drugi gospodinjini stanoval, neprenehoma vame, češ, ali si me videl, mevža mevžasti? Vse lemenatarje sem preskočil, ti se pa še čez enega pogmati ne upaš. Peklo me je to. Par noči sem o tem premišljal. Konečno moj sklep dozori! Ko smo neki četrtek popoldne na ozkem Peharčevem dvorišču frnikolali, oglasim se naenkrat: »Fantje, pojdemo čez lemenatarje skakat!« »Da bi si ti oči pasel, mevža mengeska«, se oglasi moj omalovaževalec. »Nak«, se postavim, »prvi že poženem«. — »Alo, fantje, le pojdemo pogledat, kako bo na zobe padel«, pravi porogljivo oni in kmalu na to smo se po Studentovski ulici podili kriče ko žrjavi. — Pri župnišču se ves trop ustavi. — »Ajns, evaj, draj,« zakliče voditelj, »alo, Hribar, čez lemenatarja!« »Že preje odločen, se poženem. In preskočil sem prvi kamen. Ne, da se pomisljam, se poženem čez drugega. In šlo je tudi. Pred tretjim sem dobil že strah. Vračal sem se potepeno k tropu. Toda le-ta je milo sodil. Smatral je, da sem

zbrisal zabavljivi priimek mevže in Moravčan je to izrecno potrdil, ker sva bila čisto v besednem prepiru.

Ne vem kako, ali nastalo je med nama prerekanje, katera fara je imenitnejša, moravska ali mengeska. On je trdil, da moravska, češ da ima za patrona sv. Martina; jaz, da mengeska, ker ima za patrona sv. Mihaela, ki ima kot arhangelj v nebesih čisto gotovo več besede ko sv. Martin. On se je postavljaj, češ, da ima moravska dva zvonika, jaz, da je mengeski zvonik širji ko oba moravska vkup; on, da moravski zvonovi najlepše pojo, jaz, da to ni mogoče, ker so v dveh zvonikih in se ne morejo nikdar tako ubrati, ko mengiški, ki vise vsi v enem; on, da ima moravska več podružnic ko mengeska; jaz, da imajo pa zato mengeske podružnice večje in lepše cerkve. Po cele ure sva se včasih dajala. Če se sedaj te mladostne besedne borbe spominjam, me nehote obhaja misel, da je bila izvirek one prepirljivosti, ki je — kakor vse kaže — prirojeno svojstvo našega plemena.

Ko je prišla zima, peljali so me ravno ti tovariši na Kern za trnovsko cerkvijo. Pripovedovali so mi, kako se drsa gospoda tam in zbudili s tem, zato ker sem v Mengšu vied ldrsat se vedno samo otroke, mojo radovednost. Res sem imel ondi kaj gledati. Vse z ledom pokrito prostranstvo, ki se mi je zdelo zelo veliko, je bilo polno drsalcev, ki so drveli semtertje, se šalili, smejali, se za roke držali in noreli. Pri nekaterih sem opazil celo železne podstavke pod čevlji, ki so bili zame nekaj povsem novega in katere so mi součenci označili za »šlitšolne«. Ker so se s takimi šolni drsali tudi ženske, gledal sem ves ta nenavadni prizor, kakor teliček nova vrata. Povabijo me, naj se poženem po ledu in zadršajo se pogumno eden za drugim.

(Dalje prihodnjik.)

Stalin in opozicija

Med kratkimi vestmi smo včeraj objavili, da sovjetska vlada zanika vest o prognanstvu Trockega. Demanti sovjetske vlade je brez vsake cene; ker ruska opozicija je razglašena na vse vetrove in med raznimi je tudi Trocki.

Dne 3. januarja pa je bilo to izvršeno in tedaj je moralo 30 voditeljev opozicije v treh dneh in v interesu stranke odpotovati v najbolj zapuščene kraje Rusije. Trocki v od rib smrdljivi in po leti od tropične vročine umirajoči Astrahan, Rakovski v neki nepoznan kraj gubernije Vjatka, da ima 500 km daleč do železnice, Radek je dobil neko gnezdo v Tobolski guberniji in tako naprej vsi ostali, ki so bili nekdanji cvet ruske revolucije. Od Astraha pa do Severnih moravirij Sibirije, od višin Urala pa do Semipalatinska v Turkestanu, na ta ogromni prostor je razdelil Stalin voditelje opozicije ter se s tem rešil njih odpora. Kajti tako razkropljeni so brez sile in malo se bo našlo ljudi, ki bi hoteli deliti usodo s temi levi revolucije.

Deseti tragike je v tem žalostnem političnem koncu voditeljev opozicije. Velik del od njih se je trideset let dolgo boril za zmago proletariata in sedaj morajo konstatirati, da je bil ves uspeh njih tridesetletne borbe ta, da jih počelje njih bivši vojni tovariši po isti poti, kakor jih je preje nekatere že po večkrat poslal car — v hladno Sibirijo. Samo s to razliko, da jim je dal car vedno več sredstev na pot in da tedaj še niso bili tako osamljeni kot danes. In vrau tega so bili še mladi in niso izročili velik del svoje sile v tridesetletni borbi. To je jasno razvidno iz pisem Trockega iz njegovega prvega izgnanstva pred 21. leti. Manj strašno ga je zadel car, kakor so ga zadeli oni, ki jih je postavil on na vodilno mesto.

Se težje pa mora biti najnovejšim sovjetskim izgnancem, ker so izgnani zaradi »pro-revolucije«, ki so jo deset let dolgo tako neusmiljeno proganjali. Koliko ljudi je šlo na njih povelje tekom teh desetih let po isti poti, ki jo hodijo danes, koliko ljudi je moralo dati na njih povelje življenje in trpeti najgrozovitejše muke, ker so zagrešili to, vsled česar so danes sami izgnani. Skoraj bi mogli človek pisati o veliki in neumrjoči božji pravičnosti!

Za mnoge je prišel energičen Stalinov ukrep nepričakovano, vendar je bil nad vse legičen. Davno smo tudi mi že v listu napovedali, da bodo Gruzinci s Stalinom zmagali na vsej fronti in potem obračunali. Tako se je tudi zgodilo in tako se je moralo zgoditi.

Ko je Stalin zagrabil v svoje roke strankarski aparat komunistične stranke, tedaj je bila tudi že njegova zmaga odločena. Nad 800.000 novih članov je sprejel Stalin v komunistično stranko, ki je štela ob Leninovi smrti komaj 1.200.000 članov. A od teh je bil že velik del takih, ki niso aktivno preživljali komunistične revolucije in ki so vstopili v stranko šele po njeni zmagi, čeprav niso bili pripravljeni komunisti. Te je Stalin organiziral in dobil in poskrbel, da nobeden od opozicijskih voditeljev ni mogel priti z njimi

v kontakt. Med opozicijo in članstvom stranke je postavil Stalin neprodno steno in da bi to predrli, so šli voditelji opozicije v skrajni boj.

Vse na eno karto je stavila opozicija. Ali zmaga na vsej fronti, ali pa popolnoma propade. Zgodilo se je poslednje in jasno je bilo že pred kongresom stranke. 30.000 podpisov je potrebovala opozicija, da se vzdrži, kljub vsej agitaciji je mogla zbrati samo še 7000 znakovnih ljudi, ki so se upali podpisati izjavo proti vladi. A še od teh je bilo 1200 intelektualcev, kar jasno dokazuje, da je proletariati svoje voditelje čisto zapustil, pa čeprav so šli ti v prvi vrsti zaradi njega v boj.

Trocki in njegovi pristaši so videli, da gre kurs revolucije vedno bolj na desno. Zato so hoteli očistiti revolucionarne sile in utrditi zmago proletariata. Zato so zahtevali ostre odredbe proti kmečkim bogatašem, zato so zahtevali dosledno izvajanje komunističnega programa, zato so v prvi vrsti apelirali na proletariati. Nesporo je, da so bili vsi pravi reprezentanti boljševiške revolucije, ali kaj pomaga vse to, ko pa je šlo življenje drugo pot in ko je življenje vedno znova dokazalo, da ni s komunističnimi teorijami nič. Praktik Stalin je moral premagati teoretično opozicijo in v nasprotju z vso sentimentalnostjo je treba reči, da bodo posledice Stalinove zmage Rusiji koristne.

Kajti ni važnejšega vprašanja za Rusijo, kakor je obnova države. Brez kmeta pa je ta obnova nemogoča in najnovejši podatki to dokazujejo. Ker je dobil kmet vsled boljševiškega favoriziranja fabričnega delavca za svoje pridelke komaj tretjino tega, kakor pred vojno, za industrijske izdelke je pa moral plačati trikrat večje cene od predvojnih, je zmanjšal svojo produkcijo, ker se mu ta ni izplačala. In posledica te kmečke pravičnosti je bila za sovjete naravnost uničujoča.

Tako lep načrt so imeli sovjeti, kako bodo s pomočjo izvoza žita, konoplje in drugih pridelkov dobili denar za obnovo Rusije, letos pa je nakrat ta izvoz reducirán na slabo četrtino in drugo leto se obeta še nižji. Ves sovjetski načrt je šel rakom živžgat.

Če pa ne morejo sovjeti kriti potreb dežele, potem mora biti njih slave konec in zato je Stalin obračunal z opozicijo, da se bo mogel približati desničarjem in kmetom. In preko Rikova je z desničarji že v zvezi in nobenega dvoma ni, da smo na pragu nove dobe v ruski revoluciji, ko prihaja kmet in s tem jedro ruskega naroda do svojih pravic. Šele v tem hipu pa se bodo pričeli tudi pojavljati pozitivni uspehi ruske revolucije.

Morda je tragična usoda ruskih opozicijskih voditeljev, morda so utemeljene simpatije z gar-do ruske revolucije, toda na drugi strani je pozitivno jasno, da je do te spremembe moralo priti, ker zahteva tako napredek Rusije.

Kakor so v imenu svoje ideje gazili danes izgnani voditelji opozicije pravice drugih ljudi, tako se je danes zgodilo njim in ruski narod gre naprej na poti svojega vstajenja. Tudi čez trupla stare garde, tudi čez delo 30-letnega revolucionarnega dela.

Nova odkritja o madjarskem tajnem oboroževanju.

Madjarski list »A Réggel«, ki izhaja v Bratislavi, objavlja senzacionalno izpoved bivšega madjarskega špicna Bataya o tajnem oboroževanju Madjarske. Ko je Batay izvedel o monaštrski aferi, je zaprosil urednika »A Réggela« k sebi, da mu sporoči zanimive podatke o madjarskem oboroževanju.

Batay je izjavil, da je prišel do teh podatkov, ker je bil sam nekaj časa poklicni špijon. To mu je omogočilo, da je ugotovil sledeča dejstva:

Pred tremi leti je prišel iz Italije cel vlak orožja na Madjarsko. Vsečina je bila deklarirana kot fižol in naslovljena v Romunijo. Na potu čez Madjarsko je vlak seveda izginil. V okolici Blatni Potok, nekaj kilometrov od čehoslovaške meje je v podzemeljskih kletih celo municijsko skladišče.

Na griču v Lipotmez, ki je tik ceste, je zgrajena umetna jama, v katero so skrile madjarske vojaške oblasti štiri oklopne avtomobile. Vhod v jamo je umetno maskiran z

giblivo steno. Medzavezniška kontrolna komisija je svoje dni na nekem izletu v družbi z madjarskimi oficirji šla mimo tega griča, ne da bi kaj opazila.

V pristanišču Stare Pešte leži obrabljena in stara ladja. Če bi pa odstranili le eno desko, bi se prikazal čisto nov donavski motor.

V artiljerijskem depo-u v Haymaskeriju je velika zaloga municije in maniherc najnovejšega tipa.

V okolici Keeskemeta in Szegeleda so shranjene na dvorščih zanesljivih kmetov strojne puške. Ko je medzavezniška kontrolna komisija o tem zvedela in prišla v te kraje, da zapolni to orožje, ni seveda nič našla. Na iniciativo notarja je bilo vse to orožje pravočasno odnešeno na varne kraje.

Batay je nadalje izjavil uredniku »A Réggela«, da bi mogel navesti še več sličnih zadev, da pa jih bo povedal le državnemu pravdniku.

Nemoč Amerike.

»MI MOLIMO ZA VAS.«

Velika je slava Amerike vsled njene visoko razvite tehnike, toda pred kratkim je ta njena slava dobila silovit udarec.

Ko so bile božične priprave na višku, so udarjali na uho Amerike in vsega sveta obupni udarci iz potopljene podmornice »S 4«. Uro za uro, dan na dan so udarjali mornarji potopljene podmornice na njene stene in klicali na pomoč. In na drugi strani

iste stene so jim z udarci odgovarjali potapljači. Da jim prinašajo pomoč? — Ne, da za nje molijo njih tovariši.

Nova nada je vstala v že umirajoče mornarje in z novo silo so poslušali udarce. In zvedeli so, da njih torišči molijo za nje.

Vsa tehnična sredstva Amerike so bila na razpolago in ni bilo treba storiti nič drugega, ko po mali cevi spustiti v podmornico

umevanje najnovejših, znanstveno podzidanih vidikov gospodarskega življenja. A še bolj toplo mi je postalo v duši, ko se za besedo glasi dr. Bleiweis, češ, da bi hotel teoretičnim izvajanjem predavatelja dodati še — praktičen komentar.

In bilo je pravi užitek poslušati, ko nas je dr. B. z večšo besedo — podil po poslovnih, in poslujočih dvorinah najmodernejših opremljenih peklicnih »svetovalnic« v Berlinu, Hamburgu in drugod, ki si jih je bil — na lastne oči ogledal. Da s pridom, to je z najglobljim umevanjem tozadevnih ciljev, nalog in metod ogledal, o tem je dovolj pričal sleherni akcent njegove besede.

Bil sem ta večer bogato poplačan za skrajno slabo pot po temni in od raztaljenega snega poplavljeni cesti. Kajti seznanil sem se z močim, kakor jih imamo danes menda malo, da bi nam jih bilo prav kravo treba: z zares kulturnim človekom, ki je na poprisku svojega poklica ves strokovnjak, a mu je poleg tega še duša pristno dovzetna in za druge stvari in oblike kulturnega življenja. Pravi gentleman!

svež zrak in nekaj hrane. Dnevi so minevali in samo brezuspešni poskusi dvigniti podmornico so izpolnjevali te dni. Priprosti mornarji so klicali, ko so videli to onemoglost tako slavljene ameriške tehnike in ameriške odločnosti, pa kletve so pomagale toliko ko molitve.

In ko je na vse zadnje vendarle bila ustavljena v podmornico cev in je prišel zrak v njo, so ga bila deležna le še trupla mornarjev in samo na nje se je še izlivala krepka juha, ki so jo dobivali po cevi.

Viharno je bilo tedaj morje in velika požrtvovalnost mornarjev, ali vseeno je bila rešitev mogoča. Toda Amerika je odrekla in v odločilnem trenutku je mogla dati le to lažbo, da bo neka višja sila napravila — čudež.

Tega pa ni bilo, pač pa se je podrla v prah slava o tako hvalisanem čudežu ameriške tehnike in ameriške sposobnosti.

Umor v Perziji.

Bahajsko gibanje, ki se je pojavilo pred 70 leti v Perziji kot novi nauk o miru, smemo smatrati kot prvo duševno gibanje v perzijski zgodovini novega veka.

V razdobju 77 let tedaj mučijo in trpinčijo Perziji dosledno one izmed svojih sorojakov, ki se priznajo kot pripadniki te vere ali tega gibanja. Toda krvoželjnost mohamedancev, ki je bila vedno nedeljavni del njihove vere (»džihad« v vojnem smislu) proti prvirčencem drugih veroizpovedi, nas ne sme presenetiti, prej že veselje do smrti tega ljudstva, o čemur naj vsak premišlja. V naslednjem navedemo iz tisoč primerov za enkrat samo en primer krvoželjnosti in veselja do smrti obeh.

Neko pismo iz Teherana iz maja 1. 1926 opisuje sledeči dogodek:

... Še enkrat Vam pripovedujemo o okrutnem preganjanju, izzvanem od tolpe Mohamedancev.

Pretekli mesec se je zarotilo nekaj muslimanov iz Schirasa proti Bahajcem iz Jahroma, da izvedejo svoje peklenške nakane; eden izmed njih, po imenu Siyed Mohamed, je dobil povelje, da izvrši gnusni načrt. Ko je dospel v Jahrom, se je za to moč poslužil treh drugih tovarišev, da izpetjejo njegov načrt, in je začel z njih pomočjo naseljene fanične moslime hujskati proti Bahajcem. Intrige štirih komplicev so rodile v kratkem uspeh, razširjali so nevarna obrekovanja o sveti stvari — celo z govorniške tribune — in po par dneh sta bila dva Bahajca zasledovana in težko trpinčena. Bahajci so se pritožili pri pristojnih oblastih, toda nezaupanje se je bilo že preveč ukoreninilo, tako da ukrepi vlade niso imeli nobenega uspeha. Četa vojakov je dobila povelje, da prime zasledovalce; ti so bežali, ob enem pa ukazali ženam in otrokom, da zalijo vojake, jih obmetavajo s kamenjem in priključijo pomoč. Na te klice so prihiteli sovražne tolpe pod vodstvom vže omenjenih zarotnikov, obkrožile trg in navalele na trgovine.

Nato so napadle hišo Seida Hossein Rouhani-ja, ker ga niso dobile doma, so oropale hišo in jo zažgale. Kmalu nato je našla množica gospodarja ter ga takoj prijela; vlekli so ga po ulicah in tolkli po njem z gorjačami, palicami, noži in meči; pol mrtvega so vrgli v hišo Aghe Mohameda Hassana, Bahajca, ki so ga na enak način mučili. Od tu so vlekli zavratni morilci svoji žrtvi pred hišo Mohameda Reza, tudi Bahajca, in ga kruto trpinčili. Istočasno je divjala tolpa pred hišo Seid Abbasa, ga prijela, izropala hišo in tepla otroke do nezvesti.

Nato se je razkropila druhal po celem mestu in kjer je naletela na Bahajca, ga je skoraj do smrti pretepla, če ne v resnici usmrtila. Nekateri izmed morilcev so vdrli v hišo Ostad Hassana, ga zvezali in tepli do nezvesti. Ker so mislili, da je mrtev, so ga pustili ležati na cesti in se podali na lov za drugimi Bahajci. Ko je Hassan na cesti umiral, je pridrvel neki mohamedanec iz Kerbele (svetege mesta v Mezopotamiji) ter zadel umirajoči žrtvi s težkim polenom smrten udarec po glavi, v nadi, da si s tem zasluži nebesa. Dva sinova tega mučenika so zvezali in strahovito pretepli; starejši, ki se je pritožil pri guvernerju, je bil ujet in tragična usoda njegovega očeta bi bila zadela tudi njega, da se ga ni nekdo usmilil in ga oprostil. Tri nadaljne Bahajce so odvedli v mošejo, da jih tam umore, toda usmiljeni ljudje so jih rešili. Množica je naskočila hišo Mohameda Kazima in ga zgrabila zaeno z njegovim zetom Šokrolo. Prvega so ubili, drugemu se je posrečilo uiti. Dalje so prijeli Agha Mohamed Shafija in vzlic temu, da ga je prvič oprostil neki vojak, so ga napadali vnovič zasledovali in počasi umorili. Naslednji mučenik je bil Meshedi Abbas, ki je bil težko ranjen vsled udarca s sekiro. Druhal je naskočila različne hiše z neumorno satansko zlobo; 20 bahajskih hiš je bilo izropanih in zažganih, trupla pa vržena v neko lužo in pokrita s kamenjem.

Popolnoma nemogoče je opisati zlobnost teh zasledovalcev; oče Mohameda Reza na primer je moral nogo svojega sina oviti z vrvo in ga vleči na morišče.

Narodni svet je stopil v stik s pristojnimi oblastmi, zahteval zadoščenje in ga zahteva še naprej. Zeleti je, da vlada to zadevo pravično presodi, zločinca kaznuje in oropanim lastnino povrne ...

Tu se konča pismo.

Vsled nove organizacije perzijske vlade si oblasti sedaj vedno prizadevajo, da v svoji deželi preprečijo take dogodke.

Prosveta.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA AKADEMIKOV LJUBLJANSKE UNIVERZE.

Naši vrli akademiki so sledili vzgledom beograjskega »Obličja« in zagrebske »Mladosti« ter so osnovali svoj akademski pevski zbor, ki je že lanske leto z velikim uspehom nastopal na akademskih proslavah in si je

posebno na samostojnem koncertu v dvorani Filharmonične družbe pridobil odkrito priznanje vseh glasbenih krogov. Izvrstni njegov pevovodja, avtor »Pevske vadnice«, ki jo je založil in izdal pevski zbor Glasbene Matice, France Marolt, je naglo zbral v svoj pevski zbor vso idealno akademsko mladino, jo navdušil za resno pevsko delo, učil, bodbil in tudi izučil v razmeroma kratkem času v komaj okoli 40 glav broječ, discipliniran, razumen, na mig dirigenta reagirajoč zbor, zmožen težjih nalog, kot si jih stavijo drugi naši pevski zbori. Vzpored četrtkovnega koncerta, ki se je vršil na čast reprezentance Confédération Internationale des Etudiants v veliki dvorani hotela Union sicer ni prinesel novonastudiranih skladb, kajti zbor je ponovil svoj lanski repertoar, ga osvežil in podal v marsikaterem oziru boljše, pripravevalneje kot prvič. Kar je izvajal, je bilo tehno, natančno naštudirano, zlasti posrečeno v skladbah dramskega značaja. Zbor ima v basih sonoren, izdaten in polnozvočen glasovni material in mu manjka le zmagovalnih prvih tenoristov kot pač vsakemu našemu zboru. Prednahanje očituje smotreno šolanje zbora, njegovo inteligenco in veščo, rutinirano roko pevovodje.

Najboljše so akademiki izvajali Savinovo »Koso«, poleg nje pa narodne pesmi v Adamičevi in Maroltovi harmonizaciji.

Na koncertu sta poleg zbora nastopila še dva mnogoobetajoča talenta basist Marjan Rus in violonist Karel Rupel. Marjan Rus ima krasen, ne v vseh legah enakomerno zvoneč glas širokega obsega in zavidanja vredne zvočnosti. Po absolviranem šolanju pri priznanem mojstru dobimo Slovenci ž njim lahko odličnega naslednika vseh naših prvovrstnih basbaritonistov. Pel je Pavčičev »Pripluh je pomlad«, Lajovčev »Pesem tkalca«, Grečaničova »Ujetnik« in Rahmaničova »Gospod je vstal«, vse štiri pesmi zmogovito in učinkovito. Na viharu odobravanja je žal navrgel dve plehki stvari, ki so publiki sicer prijale, ne smel bi se jih pa veseliti ambiciozen in seriozen pevec kot je Marjan Rus.

Karel Rupel je s svojo igro poslušalce naravnost zadivil. Morda ne toliko s točkami vzporeda kot z navržkom. Izvrsten goslač je, ki mu tehnika ne dela nobenih preglavic, poleg tega pa podaja skladbe z globokim razumevanjem.

Oba solista je na klavirju z izredno spretnostjo spremljal tretji mnogoobetajoči talent Pavel Šivic.

Koncert je posetila izbrana, odlična publika, ki je akademski zbor z dirigentom Maroltom in ostale nastopajoče odlikovala s prisrčnimi aplavzi.

Naši univerzi, ki jo hoče Beograd okrniti je tudi koncert akademskega pevskega zbora v čast.

GOSTOVANJE »SENTJAKOBSKEGA ODRA«.

Ljubljanska drama je imela v sredo 11. t. m. goste; diletantska družina »Sentjakobskega odra« je uprizorila Molnarjevo tri-dejanko »Igra v gradu«, v režiji g. M. Skrbinška.

Z veseljem pozdravljamo delo gledališkega društva, ki je plod veselja za odersko igro. Višina, katero so pokazali člani pri gostovanju, je nadpovprečna in kaže v splošnem več rutine, kot pa elementarnega ustvarjanja. Priprčili smo se, da ima doberšen delež pri tem vodja in režiser skupine, gospod Skrbinšek, čigar tone ponavljajo igralci v vseh variacijah. Tudi na izbero igre je vlegnil vplivati režiser; dasi je igra efektno pisana, zlasti v tretjem dejanju, se nam zdi komad plehek in prav zaradi premale tehtnosti, neprimerno izbran.

Med igralci, ki so nastopili, ima lep talent g. Blaž; nastopal je sigurno in uglajeno ter ima naravne pogoje za svojo stroko. V dvojici Korth-Mansky dajem prednost prvemu, — igral ga je g. Karus — ki je bil dosledna figura, dasi včasih še hrapava. Lakaj — gospod Gnidovec — je bil v pravih mejah in dobro podan. Precej kulture je pokazal gospod Košak v svojem Almadyju, dočim je glasovni material gđ. Wrischerjeve v sedanjih oblikah za oder malo primeren. Njena početna igra pa je bila prosta in gladka.

Spoznali smo resno stremeče diletante; njihov uspeh ni majhen, a bolj bi bilo, da skušajo hoditi svoja pota. Naj jim ne bo do tega literarnega okusa in igre našega prvega odra umetniški ideal!

Hirsky: »Zmagovalka oceana.« V sredo, dne 18. t. m. je v ljubljanski operi krstna predstava operete »Zmagovalka oceana«, ki jo je napisal zagrebski skladatelj s pseudonimom Hirsky. Za to delo se vrše v naši operi z največjo vnuemo vse zadnje skušnje in po njih sodeč bode delo izvrstno uspešno ter imelo brez dvoma velik uspeh. Tako zabaven siže sam kakor tudi efektna glasba mu to jamčita v vsakem oziru. Več o delu prihodnjic.

— Vj trdite, da se pretaka po vaših žilah angleška kri?
— Da, gospod, moj oče je pojedel dva škotska misijonarja.

N-še podz melijs e i me

Sinoči se je vršil v balkonski dvorani ljubljanske univerze IV. redni občni zbor »Društva za raziskavanje jam«. Otvoril ga je društveni predsednik notar **Mate Hafner**, ki je očrtal delovanje društva v bivšem poslovnem letu. Društvo je kljub skromnim sredstvom napredovalo in zelo agilno delovalo. Zlasti so se izkazali in žrtvovali svoj čas in denar: dr. Kenk in dr. Seliškar, ki sta zbirala predvsem biološki material po naših jamah; dalje se je postavil kot neumoren delavec učitelj Michler, ki je vodil društvene ekskurzije.

Za društvo se je zavzelo z vso vnemo tudi slovensko časopisje, ki je vedno rado priobčevalo društvene vesti in poročila in tako skušalo zainteresirati za koristno znanstveno delo društva, predvsem naše pridobitne in denarne kroge. Žal ni bil uspeh v gmotnem oziru dovolj dober.

V preteklem letu sta umrli zaslužna člana Franc Gnezda in Gabrijel Jelovšek, ki je bil velik mecen in podpiratelj društva.

Poročilo o zadnjem obnem zboru, ki se je vršil dne 24. novembra 1926, je prečital dr. Rakovec.

Tajniško poročilo je podal tajnik docent dr. Kenk. Lani je obiskalo društvo na 75 izletih okoli 50 novih jam, ki jih društvo še nikdar ni obiskalo. Poleg teh je bilo izvršenih nekaj ekskurzij tudi v že preje obiskane jame. Društveni člani so napravili o vsakem jamskem obisku točen zapisnik, točen v toliko, kolikor so sredstva in gotovi aparati dopuščali.

Najvažnejša je bila ekskurzija v jamo Gradišnico. Društvo je obiskalo tudi največjo našo jamo na današnjem slovenskem političnem ozemlju, Logarček pri Planini, ki meri v dolžini nad 2 km. To jamo je že svoječasi raziskoval inž. Putik. Društvo je napredovalo izza njegovih raziskavanj še za nadaljnjih 900 m v dolžino in radi pomanjkanja opreme še ni moglo doseči konca jame. Člani so jamo izmerili, skicirali, posamezne važne predele tudi fotografirali, napravili so meteorološke in hidrografične zapise in zbrali številne biološki material. Vse navedene podatke in predmete hrani zoološki inštitut ljubljanske univerze.

V preteklem letu je društvo izdalo prvo strokovno poročilo in sicer o Zupanovi jami pri Grosupljem, ki ga je napisal dr. Bohinec. Blagajniško poročilo, ki ga je podal inž. Turk, izkazuje v letu 1926 dohodkov 4315 dinarjev in izdatkov 8740 Din. Posebni vrhniški fond, v katerega prispevajo predvsem občinski in drugi denarni zavodi na Vrhniki in v Logatcu, je zvišal 1500 Din in se je v letu 1926 od tega porabilo 974 Din. V letu 1927 se blagajniško stanje ni izboljšalo, le vrhniški sklad se je zvišal za 2500 Din in se je denar porabil za namenjene svrhe.

Revizorji so našli vse račune v redu in je občni zbor blagajniku izrekel najtoplejšo zahvalo.

Obnemu zboru je sledilo dvoje predavanj in sicer: prof. dr. Hadžijev »O prehrani jamskih živali« in J. Michlerjevo »O lanskim ekskurzijam v Gradišnico«.

OBCNI ZBOR SLOVENSKEGA RIBARSKEGA DRUŠTVA.

ki se je vršil v posebni sobi restavracije »Ljubljanski dvor« ob zadovoljivi udeležbi, je otvoril društveni predsednik dr. Munda. V svojem govoru se je uvodoma spomnil nestorja slovenskega ribarstva prof. Iv. Franketa, ki je položil temelje slovenskemu ribarstvu. Z njegovo smrtjo lansko leto je zadela društvo težka izguba. V počastitvenje pokojnikovega spomina so se navzoči vzdignili s sedežev.

V svojem nadaljnjem govoru se je predsednik obširneje bavil z vladnim osnutkom ribarskega zakona, ki naj bi se razširil na vso državo. Novi načrt je le neka nova izdaja starega srbskega zakona, ki temelji na podlagi regalnega prava, to se pravi, da so vse vode državna last in potem država oddaja v zakup posamezne ribolovne revirje.

Pri nas v Sloveniji pa je v veljavi srbskemu zakonu ravno nasproten sistem privatnih ribarskih pravic. V Bosni in Hercegovini pa sploh ne poznajo ribarskega zakona. Zato se vsi ti sistemi ne bodo z lahkoto dali izenačiti z enotnim ribarskim zakonom.

Ko je predsednik dr. Munda zvedel za novi načrt ribarskega zakona, se je takoj podal v Beograd in s posredovanjem dosegel, da se ta zakon ne uveljavi v vsi državi, zlasti ne v Sloveniji. Naš slovenski ribarski zakon je moderen in popolnoma ustreza našim razmeram.

Najvažnejši dogodek tekom lanskega društvenega delovanja je bilo razširjenje kranjskega ribarskega zakona na vso Slovenijo.

Tajniško poročilo je podal industrijalec Rado Hribar. Društvo šteje 135 članov, vendar je to število zelo majhno z ozirom na dejstvo, da so bile lansko leto izdane 347 osebam ribarske knjižice od strani okrajnega ribarskega odbora. Lanskoletne povodnji so katastrofalno vplivale na ribji zarod v naših rekah in ugotoviti moramo, da se gotove vrste žlahtnejših rib še sedaj ni posrečilo ponovno zarediti v Savi, Ljubljani in dr. Lansko leto smo naročili iz Nemške Avstrije večje množine raznih iker, vendar z njimi nismo dosegli pravega uspeha, ker se je pri neki pošiljki, ki se je po krivdi carinske in železniške uprave za nekaj dni zakasnila, nad polovico iker med transportom izglo poginilo, ostanek se pa v vališču Zelimlje enako ni obnesel.

Blagajniško poročilo je namesto težko obolega blagajnika Iv. Jakopiča podal Pristou. Pravilnost računov in red v društvenih knjigah sta potrdila s svojimi poročili revizorja Tuječ in Plemelj in predlagala odboru absolutonij, ki ga je občni zbor tudi podelil.

Pri volitvah so bili v novi odbor izvoljeni: predsednik dr. Munda, podpredsednik viš. sodni svetnik Mladič, za odbornike: Pristou, dr. Ivo Tavčar, Sark, Jurman, Sulgaj in Hribar in za revizorja Tuječ in Majcen.

Članarina se je zvišala od dosedanjih 62 dinarjev na 72 Din, to pa vsled zvišanih stroškov pri izdaji društvenega glasila »Ribarska mreža« v prilogi lista »Lovec«.

Lansko leto je bil v Zagrebu ustanovljen Savez ribarskih društev, kateremu je Slovensko ribarsko društvo poslalo članski pripevek, vendar pa savez ni pokazal do danes še prav nobenega življenjskega znaka. Zato bo ostal v bodoče prispevek za Savez pri našem društvu v Ljubljani dotlej, ko bo Savez pričel faktično delovati.

V kratkem bo sklicalo Slovensko ribarsko društvo izredni občni zbor zbog izpremembe svojih pravil.

»PEVEC.«

Vsebina letošnje številke 11.—12. »Pevca« je sledeča: Prof. M. Bajuk: Mera v slov. nar. pesmi. — Naši pevski tečaji. — Občni zbor Pevske zveze. — Koncert radovljiskega pevskega okrožja. — Radovljiski zbor. — Gorjanski zbor. — Zbor iz Ribnega. — Koroška Bela. — Mošenski zbor. — Jeseniški zbor. — Begunjski zbor. — Brezniški zbor. — Tržič. — Iz odborovih sej. — Slov. glasb. društvo »Ljubljana«. — Tridesetletni članski jubilej. — Razprodaja pesmaric. — Upravništvo. — Slov. glasb. društvo »Ljubljana«. — Dr. Anton Dolinar. — Za nagrade. — Uredništvo. — Iz naših okrožij. — Iz koncertnega življenja. — Nove skladbe: S. M. Alakok Ekel: Pridite molimo. — Martin Zelaznik: Sedem evharističnih pesmi za mešani zbor z orglami. — Josip Sicherl: Pastirski iz spanja. — Priloga: P. H. Sattner: Svetonočna. — Dr. Anton Dolinar: Božični zvonovi. — G. J. Rot: Oče — naš. — Mešani zbori.

KRATKE VESTI.

Pitigrilli, znani italijanski pisatelj erotičnih novel in romanov je bil v turinu aretiran. Vzrok aretacije se drži v največji tajnosti.

Nemški monarhisti nameravajo po vesteh nemških listov kandidirati na prihodnjih predsedniških volitvah člana Hohenzollernske rodbine in sicer Viljema ali pa bivšega kronprinca.

Veliki pomorski program Združenih držav. Mornarški minister Wilbor je izjavil na seji parlamentarnega odbora za mornarico, da mora zvišati Amerika kredit za gradnjo novih ladij na 800 milijonov dolarjev (nad 45 milijard dinarjev). V petih letih mora Amerika zgraditi 25 križark po 10.000 ton, 32 podmornic, 9 velikih torpedovk in 5 modernih ladij za prevoz aeroplanov.

Preiskovalni odbor ameriškega senata je ugotovil, da so bili takozvani Hearst dokumenti ponarejeni. S tem je padla v vodo trditev, da je mehiška vlada podkupovala ameriške senatorje, kar je skoraj privedlo do vojne med Mehiko in Združenimi državami.

Vladna kriza na Latinskem je rešena in sestavljena je nova desničarska vlada, v kateri so zastopani tudi baltiški Nemci.

Francoski parlament je s 310 proti 227 sprejel Poincaréjevo stališče, da treba obsojene komunistične poslance takoj zapreti. Ker je le del radikalov glasoval z vlado, je verjetno, da pride še do razkola v radikalni stranki.

Francoska vlada bo ostala v akciji zaradi tihotapstva orožja na Madjarsko po vsej verjetnosti nevtralna.

Paštevski belgijski dijaki so upostojali sovjetsko razstavo v Bruslju.

Sport.

Seznami nemških rekordov nam pričajo, da bodo nemški tekmovalci tvorili zelo nevarne nasprotnike tudi napram najboljšim inozemskim sportnikom. Nemški uspehi v vseh lahkoatletskih panogah, bodisi v teku, skoku, hoji in metih, so vsi blizu svetovnih rekordov. Naj navedemo samo najbolj markantne uspehe. 100 m: Körnig 10¹/₁₀ — 200 m: Körnig 21³/₁₀ — 800 m: dr. Peltzer 1:51⁴/₁₀ — 1500 m: dr. Peltzer 3:51 min. — v eni uri: E. Bedarff 17.979 km — 400 m lese: dr. O. Peltzer 58⁸/₁₀ — skok v dalj: Dobermann 753 m — skok v vis: Pasemann 1923 m — troskok: Holz 1499 m — skok s palico: Fricke 380 m — hoja na 50 m: Siewert 4:34 ur — met krogle: Brechenmacher 1472 m — kopje: Schlokat 646 m — disk: Hoffmeister 4704 m.

Finska v San Moricu. Finski smuški savez je nominalno provizorično olimpijsko moštvo, ki je sledeče sestavljeno: tek na 50 km: Saarinen, T. in M. Lappalainen, Niku. Za tek s skoki: Nuotio, Naivio in Järvinen. Za kombinirani tek: Järvinen, Nuotio, Paangnen. Moštvo je bilo sestavljeno na podlagi izbirnih tekem, pri katerih je zmagal na 36 km Saarinen v 2:41:54, v kombiniranem teku pa je dosegel Järvinen s 37:94 točkami prvo mesto. Kakor je iz teh uspehov razvidno, je moštvo izredno močno in bo imelo v S. Moricu poleg Norvežanov najboljše šanso.

72 m daleč na smučeh je skočil Norvežan Siegmund Rund v Flubergsbaeten (Norveška). Velikanski uspeh ki nadkriljuje celo skok znanega skakača Tulin Thamsa, ki je dosegel le 715 m.

SVETOVNA LIGA ZOPER MASKULINIZIRANJE ŽENSK.

V Parizu je bila ustanovljena te dni liga zoper maskuliniziranje moderne žene. Ligi pripada že veliko število uglednih oseb iz diplomatskih umetniških, literarnih in drugih krogov. Ustanovitev lige je uvertura k ustanovitvi svetovne lige za pobijanje izrodov feminizma.

Za ustanovitev lige je dal inicijativo znani pisatelj Paul Valery, ki je nastopil že preje v številnih spisih in časopisnih člankih zoper nevarnost, ki tiči za bolj in bolj napredujočim maskuliniziranjem moderne žene. Paul Valery je član francoske akademije ter uživa tudi izven literarnih krogov velik ugled. Dejstvu, da je izdal on apel, je pripisovati, da je pristopilo že takoj v začetku ligi toliko število uglednih osebosti. Lista članov še ni objavljena, vendar pa je znano, da so prijavili politiki kot Herriot in Painlevé, pisatelji kot Tristan Bernard, Bernstein ter umetniki kot Van Dougen svoj vstop v ligo.

Vodstvo lige namerava razviti tudi v inozemstvu živahno progando za ustanovitev sličnih organizacij, predvsem v Angliji in v Ameriki, kot deželah, v katerih je nevarnost, zoper katero se hoče boriti liga, največja. Pa tudi v vseh drugih državah naj se ustanove slične lige. Vse te lige naj se združijo v svetovno organizacijo pod vodstvom pariške lige.

Neki angleški novinar je obiskal te dni Pavla Valerija ter ga vprašal, kako misli o maskulinizaciji moderne žene. Paul Valery je odgovoril: »Znak časa je, da je potrebna ustanovitev organizacije s ciljem, da pregovorimo ženske, da naj ostanejo ženske. Vsa tendenca moderne deklitike vzgoje je pogrešna, ker zavaja žensko k opijemju posnemanju moškega. Sme že tako daleč, da bo postal izraz »lady« prazna beseda, katere pomen nam bo mogel pojasniti samo leksikon. Seveda, ne razumem pod devizo »boj zoper maskuliniziranje žene«, boj zoper pravice, ki si jih je priboril nežni spol na raznih poljih javnega življenja. Teh pravic se mi ne bomo dotikali, pač pa je naša zahteva ta, da naj ohrani žena, tudi če se udeležuje v kakem poklicu, vedno svojo ženskost. Dobro znamenje je ugoden simptom je, da se je porodila ideja ustanovitve take lige pravzaprav v krogih francoskih žen.

Odlični pariški zdravnik, ki ga je intervjuval novinar pravtako, je menil, da je boj zoper maskuliniziranje nežnega spola pozdravljati ne samo iz etičnih, temveč tudi iz fizičnih vzrokov. Stremljenje ženske, da bi nastopala v vsakem oziru slično moškemu, ne rodi nikjer tako eksotičnih sadov, kot baš v Parizu. V francoski metropoli obstoja trenutno dvanajst pušilskih klubov. Večina članov so — ženske. Tretjina frekventantov pilotske šole se rekrutira pravtako iz pripadnic nežnega spola. Prišlo je že tako daleč, je končal zdravnik, da — če hočemo nekoliko pretiravati — lahko rečemo, da je v Parizu več žen, ki bi rade poletele preko oceana, ko pa takih, ki bi rade postale matere.

Zaro Aga, ki je dopolnil 155. leto. Zdi se, da je najstarejši človek na svetu. Baš sedaj razmišlja o tem, da bi se s svojo 66 let staro ženo razporočil ter se poročil vnovič z mlajšo. Zaro Aga živi v carigranskem azilu za starce.

Borze.

BORZE
dne 13. januarja 1928.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.525 — 13.555 (13.54). Curih 1092.9 — 1095.9 (1094.4), Dunaj 8 do 8.03 (8.015), London 276.6 — 217.4 (277), Newyork 56.68 — 56.88 (56.78), Pariz 222.75 do 224.75 (223.75), Praga 168.05 — 168.85 (168.45), Trst 299.25 — 301.25 (300.25).

Zagreb. Amsterdam 22.89 — 22.95, Dunaj 8 — 8.03, Berlin 13.525 — 13.555, Milan 299.52 — 301.52, London 276.60 — 277.40, Newyork 56.674 — 56.874, Pariz 222.94 do 224.94, Praga 168.05 — 168.85, Curih 1092.9 do 1095.9.

Curih. Beograd 9.1375, Berlin 123.65, Newyork 519, London 25.31375, Pariz 20.4125, Milan 27.46, Praga 15.38, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.21, Sofija 3.735, Varšava 58.20, Dunaj 73.15.

Elektri.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 135 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Vevče 135 — 0, Ruše 265 — 280, Kranjska industrijska 350 — 0.

Blago.

Ljubljana. Les: Tendencna mirna. Zaključen je bil 1 vagon tramov, monte, po kupčevi noti, fco vagon nakl. post. po 250.

Električni stol.

V Ameriki se mnogo piše zoper izvrševanje smrtnih kazni potom električnega toka. Trdi se, da močan tok ne ubija. Mr. Bernay Johnson se je ponudil za eksperiment. Sedel je na električni stol. Spustili so električni tok 2500 voltov in 50 amperov in Bernay Johnson je vzdržal kakih 60 sekund, naka je zapustil stol, ko da se ni nič zgodilo.

Ogljeni (Karbon) papir

indigo papir, barvni trakovi, barva za štampiljke
dobite vedno najceneje pri
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

JADRANSKO-PODUNAVSKA BANKA BEOGRAD

in njene slovenske podružnice

Delniška glavnica: 120.000.000 Din **Kranj, Ljubljana, Maribor** Delniška glavnica: 120.000.000 Din

ESKONTIRA: menice; **SPREJEMA:** vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; **DAJE:** predujme na državne papirje kakor: 7% investicijsko posojilo, 2½% ratno šteto, 4% agrarne obveznice ter vse kotirane papirje. **Prodaja in kupuje** devize in valute ter **izvršuje** nakazila v tu- in inozemstvu najkulantneje.

Charlie Chaplin.

Eden najbolj priljubljenih filmov je »Charlot v zdravilišču«. Predstavljajte si, da pride Charlie v zdravilišče, kjer zdravijo pijance s slatino in kjer slabo prebavljajoče ali zaprte device skrbno pijejo ob določenih urah vsak dan velike kozarce plehke vode. Charlie pride v zdravilišče z vprav ogromnim kovčkom, ki je poln steklenic najfinjših vin in likerjev. Ves ta alkohol zlije v slatinski vrelec in vsi gostje zdravilišča popivajo, da je veselje. Sramežljive stare device se spremenijo v bakantke, pijanci pa so navdušeni kot še nikoli tako. ... prizor za bogove! V takem kinodzdravilišču se mora vsak bolnik smejati.

Vsi filmi so umetnine svoje vrste in njih vrednost je trajna.

7. poglavje.

Charlie »zvezda« med »zvezdami«.

Vsak film družbe Mutual je pomenil nov dvig, tako da je Charlie, ko je podpisal septembra 1917 z družbo First National novo pogodbo, dobil honorar en milijon dolarjev za osem filmov, to se pravi 125.000 dolarjev za film. Ogromna vsota za tisti čas, ki pa tudi za danes ni nikakor majhna.

Citatelji mi morajo oprostiti, da govorim

neprestano o dolarjih, toda ne smemo pozabiti, da smo v Zedinjenih državah, kjer pomeni dolar, to se pravi denar toliko, kolikor je vrednost dotičnega človeka, ki ga zasluži.

S to novo pogodbo je stopil Chaplin v prvo vrsto največjih filmskih igralcev, postal je »zvezda enega milijona dolarjev«. Po pogodbi je bil Charlie obvezan, da izvrši te filme v roku osemnajstih mesecev. Vendar pa je rabil zanje pet let. Nihče mu ni očitil pri tem, da se ni držal pogodbe, ali pa, da je delal prepočas. Ta počasna izdelava filmov kaže samo, kako vestno je Chaplin pripravljaj njih inscenacijo, kako strog je bil napram samemu sebi in kako se je trudil, da se izpopolnjuje.

Pozneje je zaupal nekemu dobremu prijatelju, da mu je ta ogromni honorar prišel popolnoma nepričakovano. Ko mu je ravnatelj First National družbe ponudil en milijon dolarjev, se je na skrivnem pošeno včepnil v roko, ker je bil prepričan, da sanja.

Toda to niso bile sanje, temveč resnost, in Charlie si je mogel vendar enkrat že izpolniti željo, ki jo je dolgo na tihem gojil, namreč imeti svoj lasten studio, ki ga neobhodno potrebuje vsak umetnik, kateremu je v resnici kaj ležeče na njegovi umetnosti.

Umetnik mora biti svoboden v vsem, in to svobodo mu pa samo lahko da denar. Umetnik, kateremu so na razpolago take vsote, da si lahko uredi življenje v najmanjše potankosti, tako kot si sam želi, tak umetnik ima vse predpogoje za dvig.

Koncem leta 1917. je imel Chaplin svoj studio, svoje kraljestvo, v katerem je neomejeno vladal. Izbral si je za to zemljišče, ležeča v sredini Hollywooda na Brea-aveniji. Od zunaj človek ne vidi drugega kakor par skromnih vil. To je studio srednje vrste, v katerem ni mogoče obenem postaviti več važnih scenerij.

Za svojo osebno porabo ima Charlie svoj dressing-room (oblačilnico), ki sestoji iz neke vrste jedilnice in toaletnega kabineta. Pred velikim zrcalom na toaletni mizici je poleg lončkov s kremami in šminčkami kup majhnih umetnih brk, v omari pa se nahajajo slavno znani stari polcilinder, široke hlače, žaket in palčica. ... Na tleh pa ležijo trije ali štirje pari čevljev, ki so posestniku služili že v celi vrsti filmov, in Bog ve, v katerih filmih mu bodo še služili.

Te pravičnice čevlje, znane po vsem svetu, je oblekel Charlie neki dan, ko so njegov studio šele gradili. Delavci so ravno napravili tlak iz cementa od vhoda v vrt do prve vile. Ta tlak je bil še moker in mehek.

Charlie pa je s svojimi ogromnimi čevlji šel po tlaku od začetka do konca in je tako vtisnil v še mokri cement svoje stopinje. Na koncu pota pa je s svojo palico, od katere se ne more ločiti, graviral v tla svoje ime in datum, kakor delajo to v drevesno lubje sanjači in zaljubljeni. ...

V njegovi pisalni sobi se nahaja klavir, na katerem igra včasih čisto sam zase melanholične komade. Na klavirju stoji njegov doprni kip, ki ga je izklesala kiparka Claire Sheridan, ena izmed njegovih oboževalk, h kateri je včasih tako pogosto zahajal, da so ga zlobni jeziki z njo že opetovano zaročili. ...

Na kamnu stojijo raznobarni kamni, brez vsake vrednosti, s katerimi se pa Charlie imenito zabava, ker večina preradovanih obiskovalcev občuduje to kamenje in sprašuje, odkod prihaja. Tu je Charlieju dana imenitna prilika, da ljudi pošeno potegne. V sobi se nahaja tudi omara s knjigami, kajti Charlie je strasten čitatelj in se izobražuje vedno naprej.

Studio, ki ga ceni na 200.000 dolarjev, ima v enem kotu lepo vilo, ki je ločena od ostalega prostora z navadnim plotom. To je vila Charliejevega brata Sydneya, ki nastopa v večini Charliejevih filmov in predvsem v seriji First National družbe.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

Na drobno Vir za nabavo Na debelo

Galanterija čipk, vezenin, raznih žnor, svilenih trakov. Volne in bombaža za pletenje, škarje, žlice, noži. — Kompletne potreščine za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike, le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Cene nizke!

Postrežba točna!

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte posušbo. — Telefon št. 2399.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 12, II. nadst.

Št. 1033/28 ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo kleparskih in krovskih del

za palačo „Delavske zbornice“ na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni razpisni pripomočki in podatki se dobe počenši s 14. januarjem 1928 med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevored 2/II. Ponudbe je vložiti najkasneje do 28. januarja 1928 do 11. ure dopoldne imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 11. januarja 1928.

15letna garancija.

Najboljši šivalni stroj je samo „Gritzner“ in „Adler“ za dom, obrt in industrijo. — Najlepše opreme. — „Novost“ je damška pisalna miza pri:

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Pouk vezenja brezplačen.

Najnižje cene.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—

Stare kamenite stopnice in vrata

proda Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani — Beethovnova ulica 10. — Informacije med uradnimi urami v : : zbornični pisarni. : :

Prodaj

dve boljše 4 vrstni harmoniki, in sicer dvo- in triglasno firme Lubas. — Harmoniki imata lep in priazen glas in sta dobro ohranjeni. Napredaj sta pri Stefanu, 5. mestna hiša na Kobaridski cesti, Bežigrad, Ljubljana

Premog - Čebin
Wolkova 1/II. - Telef. 2056.

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ustanovljena leta 1889.

Telefon št. 2016.

(GRADSKA ŠTEDIONICA)

Pošt. šek 10.533.

Ustanovljena leta 1889.

Stanje vložnega denarja nad 250 milijonov dinarjev

LJUBLJANA, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 1000 milijonov kron

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tek. račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.